

UNS VEÏNS DESCONEGUTS I NOCTURNS ELS RATPENATS

Potser us evoque una imatge ja obsoleta, però no fa gaires anys els xiquets de molts pobles valencians corrien tot xiscant: “Una ratapenada!” mentre es tapaven els ulls amb les mans, ja que algú els havia dit que aquella bestiola voladora se’ls llançaria a la cara. Aquesta escena, que es repetia moltes nits d’estiu mentre els grans sopaven *a la fresca*, era un bon exemple de la concepció negativa que hem tingut a casa nostra dels ratpenats, concepció, no cal dir-ho, ben infundada.

De ratpenats n’hi ha per bona part del planeta, des d’aquests pobles valencians fins a les selves tropicals o els boscos temperats. I s’han diversificat tant pel que fa a hàbitat com a la dieta. Viuen a les coves, com diu el tòpic, però també a sota l’escorça dels arbres, als forats en la façana de la nostra casa, o en qualsevol lloc que els permeta passar el dia en letargia. S’ha especulat molt sobre els motius de la nocturnitat dels ratpenats. Una possible explicació està en la pressió de depredació que devien patir durant les hores de llum. De dia el medi aeri és dels ocells i un animaló d’aquesta mida seria presa fàcil per a molts depredadors. També s’ha argumentat la facilitat amb què es deshidrataria la fina membrana que forma l’ala dels quiròpters. La frescor de la nit, o si més no, la menor radiació solar durant aquestes hores la manté protegida, segons aquesta teoria. Independentment de la causa, sembla clar que aquests animals tenen preferències nocturnes, per bé que no és difícil observar-los en hores crepusculars o a punta de dia.

La diversificació quant a la font d’energia els ha dut a abastar un ventall molt gran de possibilitats. N’hi ha de frugívors i de nectarívors, que depenen de certes plantes per alimentar-se, de la mateixa manera que alguns ocells. N’hi ha els hematòfags, els vampirs, que xuclen la sang de mamífers i ocells. Fins i tot n’hi ha que s’han especialitzat en la pesca des de l’aire. A Europa, però, els ratpenats sempre han estat considerats com a caçadors d’insectes. Eficaces aliats en la lluita contra arnes i altres insectes nocius a les activitats humanes. Però, la zoologia sempre guarda una sorpresa d’última hora per a aquells que es pensaven que ja se sabia tot.

El ratpenat nòctul gegant, un quiròpter d’hàbits forestals, poc o gens conegut a casa nostra, que ocupa àrees discontinües en la península Ibèrica ens en guardava una de ben sorprenent. Durant l’any 2001 es va fer el descobriment que trasbalsaria tots

els estudiosos dels ratpenats: el nòctul gegant és capaç de variar els seus hàbits d’alimentació fins a tal punt que pot aprofitar el pas migratori d’ocells. Aquest ratpenat, que té un dels pocs refugis coneguts a la ciutat de Sevilla, es trasllada cada nit, durant el màxim del flux migratori d’ocells, fins al Parc Nacional de Doñana, on aprofita l’hàbit nocturn d’algunes espècies de petits ocells a l’hora de tornar cap a l’Àfrica.

Podrem donar més o menys importància al descobriment, perquè tot i ser cert que hi ha diferència entre caçar una gran papallona nocturna (com un esfíngid) i un ocell, tampoc no deixen de mostrar un règim carnívor. No em negareu, però, que resulta engrescador trobar una sorpresa com aquesta en la fauna europea de principis del segle XXI.

CARLES SANTANA I GARCIA

Rhinolophus euryale, un ratpenat propi de les coves valencianes.

Foto: Miguel Ángel Monsalve